

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatski hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl.
Za pol leta . . . 5 " "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatski hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zemljišče in kapital.

II.

Videli smo, da je zemljiščni kredit protinaraven, ker je njegovo merilo protinaravno. Vpraša se pa zdaj, je li ta kredit, ki ga kapital diktira, previsok ali prenizek, ali kar je vse jedno, se li po tem protinaravnem poti zemljišča previsoko ali prenizko cenijo? Ona se cenijo veliko prenizko.

Carey je menda prvi, kakor piše J. Brox to dejanski dokazal. On je preračunal, da je bila vsa Pensilvanija početkom petdesetih let tega stoletja vredna 806 milijonov dolarjev. Teh 806 m. d. bi zadostovalo, da bi pet let 670.000 ljudi vsak po 240 dolarjev letne plače delalo. Ali on pravi, da bi vse to delo te bilo niti deseti del onega, ki bi bilo potrebno, da bi se država v sedanje stanje poravnala, ko bi jo bili prej postavili v ono stanje, v katerem so jo dobili Švedti, ko so se začeli vanjo naseljevati.

Vojvoda York-ski je v prejšnjem stoletju dobil v dar New-Yersey; čez veliko let pozneje je pa prodajal deželo 5000 funtov sterlingov v zgubo.

Denarna vrednost vseh zemljišč New Yorka je l. 1850 po uradni statistiki znašala 554 mil. dol. Carey podvoji ta znesek zaradi cest, poslopij itd., 1100 mil. dol. bi zadostovalo, da bi jeden mil. delavcev moglo delati štiri leta. Ko bi se dežela, pravi on, postavila nazaj v ono stanje, v katerem je bila za Hudsona, in bi se izročila društvu največih kapitalistov z gornjo denarno premijo vred, bi se imetje teh kapitalistov s premijo vred potrosilo, preden bi se le peti del sedanjih naprav izvršil.

Robert Peel je preračunal v tridesetih letih sedanjega stoletja letni dohodek vsega zemljišča in vseh rudnikov v Veliki Britaniji vračunavši imetje anglikanske cerkve na 48 mil. funtov sterlingov. Če si mislimo to za štiriprocentno rento, bi bila kupnina 1200 mil. Računajoč letno plačo rudarjev, rokodelcev, delavcev, inženirjev poprek le na 50 funtov, bi se z lastnino cele dežele 24 mil. ljudi moglo delo le za jedno leto plačati. Carey nadaljuje:

„Mislimo si, otek se je povrnil v ono stanje, v katerem je bil za Cezarja, ves v gozdih, močvirjih pustotah in peščeninah in cenimo delo, s katerim bi se postavil v sedanje stanje z iztrebljenimi, ograjenimi in osušenimi zemljišči, s cestami in železnicami, s cerkvami, šolami, sodnijami, trgovišči, plavži, z oglje-, železo- in bakrokopi in drugimi napravami dobili bi, da bi moralo več stoletij delati na mil. ljudi, ko bi imeli tudi najnovejše mašine na razpolaganje“.

Poglejmo domače kraje, ljubljansko močvirje. Carnov graben, ki je 2000 sežnjev dolg, je veljal gotovo veliko tisuč; l. 1780 dovršeni Cesarski graben je veljal po Hcingerju blizo 220.000 gid. in stroški za osuševanje okoli l.

1840 so znašali tudi po Hcingerjevemu računom okoli 280.000 gid. Koliko je bilo stroškov še po tem, koliko so se posamezni gospodarji trudili in se še trudijo z osuševanjem in boljšanjem svojih kosov. Za to, ker je osuševanje v zadnjih 100 letih stalo, bi kupil menda najmanj dve sedanji močvirji in da se popolno osuši, mil. ne bo zadostoval.

Morebiti pa tam, kjer prebivaš zdaj ti čitatelj, nekdanj ni bilo močvirja; tedaj je tudi obdelovanje zemlje razmeroma manj stalo ali stalo je vendar veliko, če pomisliš, da je bilo treba gozde izsekati, šture izkopati, tla uravnati, izkopati grabne, da se je voda laglje odtekala, posamezna močvirna mesta osušiti in na suho vodo napeljati, pota narediti in ceste utrditi, njive obdelati in nekoliko ograditi, kje so pa še gospodarska poslopja, orodje in posoda, vodnjaki, vrti in domača žival, cerkve, hiše in mlini itd.

V kamniškem okraju je neka nam dobro znana mala občina blizo tisuč gid. plačevala zemljiščnega davka po starem, po novem pa nekaj manj. Ker je pa zemljiščni davek 22% čistega dohodka, bi ta občina še 100.000 gid. ne bila vredna. Mislimo si zemljišče te občine tako, kakor je bilo, ko še ni bilo naseljeno. Ko bi 300 delavcev (občina ima blizo 450 prebivalcev) delalo le po 100 gid. letne plače, bi veljalo 30.000 gid. na leto in ko bi delali 20 let, bi občina še ne bila v sedanjem stanju. Ako si še tako razumen, vendar ti denar, ki ga porabiš v zboljšanje svojega zemljišča, navadno ne bo dajal toliko obresti, kolikor v hranilnici. Nasprotno se pa tudi več zgubi, ako se ne popravi, kar je očitna potreba n. pr. kak jez, kakor bi bila poprava stala; kajti zanikernost se povsod maščuje.

Kdor ni dosti petičen, naj nikar ne začneja celino obdelovati in ne drevaž kopati. Holandska, vzhodnje pruska in holsteinska osuševanja se slabo rentirajo. „Dictionnaire d' Economie politique“ meni, da se dajo kmetijski kapitali v vsako stvar na Francoskem z večim pridom naložiti kakor v drenaže in zapomnimo si dobro, da so na Francoskem obresti nižje nego pri nas. Kansli na Nizozemskem bi, ko bi se sedaj napravljali, več stali kakor je celo kraljestvo vredno. (Dalje prih.)

Deželni zbor kranjski.

(7. seja dne 26. septembra.)

(Dalje.)

Pri posebni obravnavi oglašil se prvi g. Svetec ter vpraša g. Schreya, je li nemški Schulverein glede Maverlske šole že privolil, da naj se osnuje, kakor jo je sklenil deželni šolski svet, ker če še ni dal svojega privolenja, bi bilo pač nepotrebno v proračun sprejemati 450 gid. učiteljske plače. G. Schrey ko načelnik tukajšnje skupine nemškega Schulvereina mu bode mogel na to vprašanje pač odgovoriti. On namreč misli, da Schulverein

nikdar ne bode privolil v to, da bi bila slovenščina obligaten predmet v njegovi šoli. Sicer pa bi bilo to tudi nepostavno, ker se po členu 19 vstanovne postave nihče ne sme siliti, učiti se kaknega drugega jezika; tukaj bi se pa nemški otroci silili učiti se slovenski. Nemci pa to postavno določbo kaj radi rabijo za se, nasproti nam Slovanom pa je ne poznajo. Ko so hoteli Čehi na Dunaji napraviti na svoje stroške česke šole za česke otroke, jim šolski svet dunajski tega ni privolil; a v Holešovicah, čisto česki občini, je hotel Schulverein napraviti nemško šolo, in ko so mu to branili, pejal se je brž dr. Weitlof na Češko, da bi poravnal zapreke, isti Weitlof, ki Čehom ni hotel dovoliti na Dunaji českih šol.

Dr. Schrey osorno odgovarja, da deželni zbor pač ni pripraven kraj za tako vprašanje in da on tudi ni načelnik Schulvereinsove tukajšnje skupine. Svetec naj se obrne raje na g. deželnega predsednika, ki mu bode kot načelnik deželnega šolskega sveta mogel dati odgovor na njegovo vprašanje.

G. deželni predsednik pravi, da o teh razpravah je govorjenje že v interpelaciji; on kot prvosednik deželnega šolskega sveta se mora zanj potegniti. Deželni šolski svet je svoj prvi sklep premenil, ker je prišla iz Maverla prošnja tamošnjih občanov za popolnem nemški poduk, katero prošnjo je podpiral tudi deželni odbor. Po §. 6. pa ima deželni šolski svet določevati učni jezik, zaslišavši nje, ki šolo vzdržujejo. To so v prvi vrsti stariši, potem pa deželni odbor kot oskrbnik normalno-šolskega zaklada. Deželni šolski svet je toraj ravnal po postavi, ker se starišem ne more odrekati pravica določevati, kako naj se njih otroci podučujejo. Ako pa kdo misli, da deželni šolski svet ni ravnal postavno, se zamore pritožiti pri ministerstvu za uk, ali pa pri upravnem sodišči.

Svetec opomni, da še ni zvedel, je li Schulverein pritril določbi, da naj bo slovenski jezik obligaten predmet v Maverlski šoli, za katero je dal poslopje.

Zarink meni, da nemški „kultusminister“ dr. Weitlof tega nikdar ne bo privolil, in da je vse tako govorjenje bob v steno.

Schrey svetuje Svetecu, naj se obrne naravnost do Weitlofa, on mu postreže s priporočilom. Ako mu šola v Maverlu ne ugaja, naj ne glasuje za učiteljevo plačo.

Obširno in krepko govori Navratil tako-le:

„Ta §. 8. moram si tudi jaz malo ogle dati. Točka 4. bila bi relativno še precej prijetna, ko ne bi imela neke pglavitne napake, in ta je „pogoj“, da se v šoli na Maverlu rabi nemški jezik kot učni jezik in da se slovenščina uči kot obligaten predmet. Čemu ta pogoj? Kdo ga je zshteval? Ko je stiglo lanskega leta na c. kr. okr. šolski svet črnomsjski vprašanje, kako da bi se imelo poučevati v novejši šoli na Maverlu, je hotel ta pred vsem

točno seznaniti, katere narodnosti je kateri ušolan otrok. V to svrhu odšel je črnomaljski okr. šolski nadzornik na lice mesta in govoreč osebno z vsakim pojedinim ušolanim otrokom, poizvedel je, da je med 45 učenci 11 otrok, ki samo nemški znajo, 4 so, ki znajo nemški in umejo slovenski, vsi drugi, to je 30 otrok, so Slovenci, od katerih 14 zna samo slovenski.

Na podlagi teh resničnih podatkov šel je potem okr. šolski svet na svoj sklep in priporočil dva oddelka, oddelek slovenski in oddelek nemški s poludnevним poukom.

Vodila ga je pri tem sklepanju justitia, ki je fundamentum regnorum, posebno pa še previdnost in skrb, da, ker je Maverl blizu kočevske meje, ostane zagotovljen ljubi mir med Slovenci in Nemci. (Dobro! dobro!)

Ta ukrep dobil je potem pri c. kr. deželnem šolskem svetu svoje odobrenje s tem naročitim naglasom, da se v smislu obstoječih postav drugače odločiti ne dá.

Ali zdaj je priletela bomba iz Dunaja in čas miru in sprave je bil pokopan.

Intimirani o tem nemški „Schulverein“, razkačen, da se mu ni takoj ustreglo, nij hotel kratko ni malo nič vedeti o šoli z dvema oddelkoma in brez vseh okolišev odpisal je, da take šole podpisati ne more, ker to ne stoji niti v njegovih pravilih, niti v njegovih težnjah.

Tega odpisa prestrašila se je kranjska dežela in da se ne bi zamerila nemškemu „Schulverein“, začelo se je nervozno gibanje po dotičnih krajih, nabira podpisov na nos na vrat, začel je remonstrirati tudi sam deželni odbor in — visoki c. kr. deželni šolski svet, pozabivši na obstoječe razmere, katere so mu še malo prej (5. maja t. l.) merodajne in svete bile, pozabivši na visoko svoje dostojanstvo kot višja šolska oblast, — premenil je čez mesec dnij svoj prvi sklep in izpekkel „Schulverein“ pogačo po nemškem okusu, pogačo z napisom: dovoljuje se nemška šola itd.

Kdo je tedaj prouzročil ta nenaravni, ta nezaslišani pogoj, da bi se zaradi 11 nemških otrok moralo učiti 34 drugih v tujem jeziku? Prouzročil ga je nemški „Schulverein“. In kdo je bil pripravljen udati se „Schulvereinovej“ volji? Visoki c. kr. deželni šolski svet kranjski.

Nemški „Schulverein“, tisti verein, čegar agenti divjajo kakor besni s svojim kužnim ponemčevalnim misijonom po slavjanskih deželah avstrijskih in že tudi po Ogerskem, — kjer se jim pa neusmiljeno slabo godi, kajti sami tamošnji Nemci jih nejevoljno od sebe podé, — verein, ki brezobzirno pa nekaznjen prestopa svoje statute in meje, verein, ki očitno objavlja, da z izvenmejnimi denarji dela pri nas nemško propagando; verein, ki s takim denarjem in drugimi obljubami zapeljuje ljudstvo in učitelje naše, da mu postanejo voljno in podlo orodje; verein, ki nam ruši v domovini mir in dela vse večjo razdraženost: ta zloglasni verein daje tedaj smoter našemu deželnemu šolskemu svetu, kakor je dokazano v navedenem slučaju, ki ostane — žalostnega spomina — ovekovečen v aktih naših deželnih šolskih oblastij.

Ker mi predobro znamo, kdo je ta velikohrupni nemški „Schulverein“, od kod mu je fond in kakšno parolo da ima, podali smo dne 19. t. m. znano interpelacijo do g. dež. predsednika in pričakujemo, kakor tudi smemo na temelji resnice in pravice pričakovati, da se II. nepostavni sklep dež. šolskega sveta o šoli v Maverlu uniči.

Zato protestiramo svečano proti zgoraj omenjenemu pogoju, ter izrekamo, da mi tega protipostavnega pogoja ne bomo nikoli vzeli za znanje. (Obče burno odobravanje in dobroklici med poslanci in poslušalci.)

Ker je bila ta seja eva naj bolj zanimivih in živahnih hočemo vse govore kolikor mogoče natančno ponatisniti. Da pa ne pretrgamo rednega poročila, opomnimo danes, da so bili vsi nasveti narodnih poslancev od večine zavrženi in proračun normalnošolskega zaklada za l. 1883 po nasvetih finančnega odseka potrjen.

Osma seja je bila v četrtek 28. t. m. ob 10. uri dopoldne. Prebral in odobril se je zapisnik zadnje seje. Izročilo se je več peticij, med drugimi prošnja Dolske občine, da bi se nemudoma pričelo vravnavanje Save pri Beričevem. Dežman je ugovarjal, da bi se prošnja sploh izročila kakšnemu odseku, ker je reč že rešena. Poklukar nasvetuje, naj se izroči peticijskemu odseku, kar se tudi sprejme. Načrt postave o odpravi župnijskih siromašnic in izročitvi njih premoženja občinam v oskrbovanje se izroči upravnemu odseku. — Dežman poroča o vrstitvi nekterih cest in o preložitvi ceste čez Boncar. Sprejmó se brez ugovora sledeči sklepi:

1. Cesta iz Trojana v Čemšenik se opusti kot okrajna cesta in vrstí med občinske ceste.

2. Reška cesta v občini Dobrunjski, okraja ljubljanskega se opusti kot okrajna cesta in gledé njenega prihodnjega vzdržavanja kot občinska cesta ima okrajno-cestni odbor Ljubljanske okolice dolžnost vzdržavati na tej cesti nahajajoče se mostove.

3. Od Košanske ceste se cestni kos od Šent Petra do prvega železničnega predora južne železnice opusti kot okrajna cesta, nasproti temu pa se ona cesta, ki se na tem kraju zveže z njo in drži čez Košano in Novo Sušico do tje, kjer se stika pri Strženu z Reško državno cesto, uvrstí med okrajne ceste.

4. Cestna zveza, ki se od Senožeško-Britofske okrajne ceste pod Gabrčami loči in pelje proti Divaški državni cesti na Primorskem, se uvrstí med okrajne ceste.

5. Idrijsko-Tolminska cesta, ki se pri mostu čez Idrico loči od Idrijsko-Loške ceste in čez Spodnjo Idrijo drži na Goriško, se do Primorske meje uvrstí med okrajne ceste naše dežele.

6. Po oznanilu c. kr. kranjske deželne vlade, vsled katere so se imeli cestni kosovi onkraj Sodražice čez Žigmarico, Mlako, Podklanec in čez Boncar opustiti kot okrajne ceste mesto njih pa narediti nova cesta med Sodražico in Blokami čez Sedlo, Kerčalo in Ravno, potem ob enem takrat zaukazana opustitev okrajne ceste od Ložkega potoka čez Goro do tje, kjer se stika z Ribniško-Bloško cesto onkraj Žigmaric, se prekličé in dobé prejšnje določbe gledé teh cest zopet svojo veljavo.

7. Deželnemu odboru se naroča pridobiti Najvišje potrjenje teh sklepov.

Gledé preložitve ceste čez Boncar se sklep toliko časa odloži, da bode deželni odbor še bolj natanko preiskoval, bi se li ne dala nova cesta čez Boncar izdelati še z manjšimi stroški. Cestnemu odboru Ribniškemu se dovoli poraba 25% doklade za l. 1882, da vravna cesto od Podklanca do Sodražice in zniža klanec pri Vinicah. Tudi se omenjenemu cestnemu odboru za to delo dovoli iz deželnega zaklada 2000 gl. podpore, ki se imajo izplačati v dveh obrokih, in sicer zadnji obrok, kadar bode nova cesta

pregledana in potrjena. G. Pakiž je bil nasvetoval, naj se dovoli 3000 gl., pa njegov predlog je padel s 13 proti 14 glasovom. — Taufferer poroča o § 6 deželno-odborovega letnega poročila. Robič vpraša, zakaj deželni odbor ni izvršil lani storjenih sklepov gledé nove Turjaške ceste in stavi nasvet, naj še v tem zasedanju poda onim sklepom pr merne predloge. Dežman odgovori, da se ti predlogi še pripravljajo in Robič vsled tega umakne svoj nasvet. Odpis 300 gl. radeškemu cestnemu odboru dovoljenih se odobri, ravno tako podpora 500 gl. omenjenemu odboru dovoljenih za držaje ob Radeško-Krški cesti. Za vrnitev drugih temu odboru posojenih 500 gl. pa naj deželni odbor potrebne doklade naloži. Druge v §. 6 navedene cestne zadeve se vzamejo na znanjo. Potočnik govori o železnici iz Loke v Trst in iz Ljubljane čez Dolenjsko ter izraža upanje, da boste te železnice morda vendar le izdelani. Stavi toraj predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. C. k. vladi se izreče zahvala, ker je državnemu zboru predložila postavo za stiko istrijske z južno železnico pri Herpelji ker se sme ravno vsled te stike pričakovati izvršenje zgradbe železnice loške.

2. Deželni odbor naj pretresa, ali in kako bi se vstreglo dobrohotnim namenom Njih prevzvišenosti ministra za kupčijstvo od 27. junija 1882 št. 1097, da se zaprošena dolenjska železnica z zedinjenimi močmi naredi.

Schaffer priporoča, naj se ti predlogi izročé prej še upravnemu odseku v pretres. Potočnik se s tem strinja in pri glasovanju nasvet Schafferjev obvelja. Poklukar je odseku priporočil, naj deželnemu odboru in kupčijski zbornici naroči, da interesente kolikor mogoče združita v nekak odbor, ker sicer bo vse prizadevanje zastoj. — Prošnja vaščanov v Spodnji Besnici za oprostitev stroškov za popravo cerkve v Zgorenji Besnici se po nasvetu poročevalca Grassellija izroči deželnemu odboru v preiskavo in rešitev v njegovem področji. — Podpiralnemu društvu slovanskih dijakov v Gradcu se dovoli podpora 50 gl., kranjskemu obrtniškemu društvu pa 200 gl. — Pazniku Premku v prisilni delalnici se starost pregleda. — Osma in deseta točka se z dnevnega reda odstavite, ker narodni poslanci zbornico zapuščajo, kadar poroča Vesteneck. Po odhodu narodnih poslancev pa bi bil zbor nesklepčen, zato so reč raji odstavili z dnevnega reda. — Postava o zatiranji predenice in družega plevela se sprejme nespremenjeno po načrtu upravnega odseka. Dr. Poklukar je le nasvetoval naj se v poduk, katerega ima deželni predsednik izdati za izvršitev postave sprejme nalog do županov, naj zamudnim gospodarjem, preden se kaznujejo, pové, kaj se ima zgoditi. G. deželni predsednik obljudi, da bode, kar njega zadeva, rad vstregel govnornikovi želji.

O prošnji usmiljenih sester zastran deških sirotinskih vstanovljencev se vname dolga razprava. Sestre so pripravljene zidati sirotišnico za dečke, ako se jim privoli 15.000 gl. podpore za zidanje sirotišnega poslopja in zagotovi, da bodo vsaj 60 dečkov z deželnimi sirotišnimi vstanovami imele v oskrbovanji. Poročevalec baron Apfaltrern v imenu finančnega odseka predlaga, naj se deželni odbor dogovori z usmiljenimi sestrami, da odpravijo neprilichnosti, ki se pri deški sirotišnici v dosedanjih prostorih nahajajo, in morda dogovoré z Vincencijevo družbo, da bi smele za nje porabiti nekaj prostora v njegovi hiši. Ako bi pa dotične obravnave ne imele vspeha, naj sirotne

dečke na podlagi sedaj veljavnih pravil kam drugam izroči v oskrbovanje. Ta predlog tudi obvelja. Govore o tej zadevi tudi objavimo pozneje.

Politični pregled.

V Ljubljani 29. septembra.

Avstrijske dežele.

Milostljivi cesar so sprejeli 26. t. m. deželnega glavarja za Tirolsko viteza Rappa, ki je v posebnem zaslujanju poročal o strašni nesreči, ki je zadela deželo.

Osrednja komisija za zemljiški davek zboruje sedaj na Dunaji. K prvi seji je prišlo 27 udov, 9 jih ni prišlo. Namesto barona Walterskirchena je za Štajarsko vstopil posl. Poš. Dvorni svetovalec Mayer je poročal, kako je s pritožbami, ter pravi, da čistega davka se sedaj kaže 22,7 odstotkov, k sklepu nasvetuje voliti odsek 18 udov, da delo še bolj na drobno pogledajo. Voli se potem odsek 18 udov, kateremu je prvomestnik baron Apfaltreren, a njega namestnik pl. Smarzenski.

Tržaški namestnik, baron Pretis, boče po naznanilu časnikov boje precej po končani razstavi prestavljen iz Trsta, na nje govo mesto pa pride kak general brez politične barve. Potrebno bi to pač bilo, toda zgodilo se še ne bo tako hitro, kakor ljudje menijo.

Državne podpore bodo dobili na Tirolskem 500.000, na Koroškem 200.000 gl. Od tega se ne bode povračevalo 250.000 gl. in sicer 200.000 gl. tega denarja je za Tirolsko, 50.000 za Koroško. Posojilo pa se začne nazaj plačevati s 1. januarjem 1886 v petih obrokih.

Milodarovi za poškodovane se bodo nabirali valed odloka slavnega ministerstva dne 22. sept. 1882, št. 4830, po vseh kronovinah.

Duhoven je vse časti in spoštovanja vreden, kedar pristopi — nemškemu Schulvereinu. — Tako nenavadno čast so skazovali fakcijsni Nemci župniku g. Marasu v Bischof Teinitz na Češkem, potem ko je on rekel, da je dober duhovnik, a kljub temu vendar pristopi nemškemu Schulvereinu, ker se čuti Nemca in Čehov boji. Zarad tega veseli krik v ustavovernem Izraelu, obsuli so župnika in mu poljubovali roke in obleko — tako pišejo nemški listi... mora že pač res biti. — Komedija! pa nič drugega, nego komedija, a žalogra temu, ki zaide v tako druhal. Schulverein ne brani nemške narodnosti, saj je nihče ne napada, kar nihče ne napada, tega tudi braniti ni treba, marveč on napada druge narodnosti in tako dela nemir in zdražbo med narodnostmi. Sploh je težko razumeti, kako se zлага namera d. Schulvereina z namero sedanjega ministerstva, ki si je v načelo postavilo: mir in spravo med narodi. — Uradnije pa z nenavadno hitrostjo in postrežljivo skrbjo ugajajo namerom Schulvereina. — V Holešovicah pri Pragi so usilili nemški posestniki tovarn otrokom njih delavcev nemško šolo. Mestna gosposka je rekla, da ti prostori niso sposobni za šolo in sicer iz stavbenih ozirov; šolo je razpustila, poslopje pa dejala pod pečat. A srenja je mogla pečat odstraniti, okrajno glavarstvo se je izjavilo, da ima le šolska oblast o tem govoriti, ali je poslopje sposobno za šolo ali ne, tedaj je šolska oblast tudi stavbeni urad. — A ni dosti temu, iz Dunaja pride še dr. Weitlof, izprašuje c. k. deželnega namestnika o tej stvari, in to je tisti dr. Weitlof, ki je poglavitno pomagal pokopati privatno češko šolo na Dunaji. — Ali ni to očitni dokaz, da se tukaj meri z dvojno mero. — Ali je mar na Kranjskem drugače? Tudi tukaj so šolske oblasti močno postrežne Schuivereinu,

ker njemu na ljubo je preklical „deželni šolski svet“ svoj prejšnji sklep zastran poučevanja v ljudski šoli v Maverlu.*) — Nemci sami spoznavajo, da je namen temu društvu političen; kakoršno drevo, tak sad pa rodi. Sad pa, ki ga rodi Schulverein, je razprtija, nemir v soseskah, med učitelji pa korupcija. Ker nočemo biti indiskretni, tudi nočemo povedati kako v večini obračajo učitelji svoj denar, ki so ga dobili kot „Ehrengabe“ in kakšni učitelji se poganjajo za „Ehrengabe.“ — Dosti je, ako javno po listih preklicujejo, da niso dobili te „Ehrengabe“, kakor je to storil g. Golmaier iz Moravč.

Vnanje države.

Iz Egipta. Khedive in Angleško sta se pobotala v tem, da se uravna vrhovno vladarstvo Angleško nad Egiptom. Poglavitne točke pogodbe so: Angleška nasvetuje Khedivu ministre in više uradnike; Aleksandrija, Damiette, Port Sajd, Izmailijah dobe angleške posadke, angleški vojni oddelek ostane v Kahiri, da varuje Khedivo; angleški glavni stan bode v Aleksandriji.

Dalje se tudi bere: Videti je, da dosihmal ni tajne pogodbe med Angleško in Porto. Vojaški pogodbi so sicer dostavili nekaj, a ta dostavek turške vlade ne veže, ker pogodba ni bila izvršena. Sedaj si prizadeva Anglija dobiti od sultana drugačno pogodbo; Turčija naj bi izročila Angleški ves Egipt, Anglija naj pa plača 320.000 liber štrlg. v četrletnih obrokih; Anglija bi se tudi zavezala, Turčijo varovati vsacega razkosovanja.

Iz Kahire. Pred palačo Abdin, kjer stanuje sedaj khedive, bode vojaški ogled čez 20.000 mož. Vojaki bodo mimo korakali, za vojaške vaje je premalo prostora.

V Kahiri se je včeraj med dirjanjem za stavo vnel smodnik. Po prvem večem poku je bilo več manjših strelav. Čez 20 minut zopet strašno zagrmilo. Mislijo, da se je vlak s strelivom blizo kolodvora vnel. Mrtvih je 30. Vse je razburjeno.

Izvirni dopisi.

Z Vrhnike, 27. sept. Na otroke se res nikoli preveč ne pazi. 16. sept. zgine krog 10. ure materi spred oči dve leti stara deklica. Kmalo jo pogrešijo in začnejo jo klicati in iskati. Ker pa hiša stoji zraven zdaj po obilnem deževju jako naraslega „hribskega potoka“, začnejo misliti, da je znabiti v vodo padla. In res popoldne jo najdejo v nekem vertincu potoka že precej daleč od domače hiše.

20. sept. pa je padel nek 6letni deček igraje se neprevidno s svojimi tovarši čez več ko 10 sežnjevisoko precej strmo skalovje nad „močilnikom“ in se tako močno posebno na glavi ranil, da je drugi dan umrl. Starši pazite na svoje otroke!

V Gorjah, 26. septembra. Pokopali smo danes Mino Goričnik, rojeno Schwegel-ovo. Ranjca je bila v našem kraji dobro znana, občno spoštovana in ljubljena pri vseh, ki so jo bolje poznali. Bila je prava dobrotnica svojega kraja, prijateljica sirot in revežev in pomočnica vseh, kateri so v zadregah pri njej iskali podpore. K pogrebu se je sočilo ljudstvo od vseh strani in obilo se je točilo solza na rahlo gomilo.

„Milica Ž.“ — pod tem imenom je ranjca v svojih mladih letih zložila marsiktero poezijo in povestico, in nekatere so bile tiskane v

*) Zgodilo se je to valed prošnje občanov, ki so želeli nemško šolo, hm!

„Glasniku“ in drugod. Natihoma in razmerno se je kot zvesta hči svojega rodú poganjala in trudila celo svoje življenje za korist in blagor svojih bližnjih. Posebno se je tudi prizadevala, da se je vpeljala v njeni domači vasi šola za čipkarijo in je skrbela, da se ta domača obrtnija sčasoma razvije v tem kotu, kateremu je pomoč na tej poti jako potrebna. Ona je bila sama zelo umetna v takih delih. Zlate in druge vezbine na starih oglavnicah, kakor so jih kedaj žene nosile in ktere se sedaj ne samo na Kranjskem, ampak že tudi drugod rade kupujejo in drago plačujejo kot izvrstne stare reči: vse te vezbarije so se v našem kraji delale prav tako, kakor ste nje mati in ona druge učile in jim kazale.

Pri pogrebu je častiti g. prof. Tomo Zupan poprijel besedo ter v ginjenem nagovoru opomnil različnih zaslug ranjce, nepozabljive dobrotnice svoje fare, največe dobrodelnice domače župnijske cerkve in prave kristijane. Naj se njen spomin zvesto ohrani med hvaležnimi rodnjaki. — k.

Iz Trsta, 26. septembra. (Blagoslovljenje zastave delalskega podpornega društva) je bilo jako sijajno in velikansko. Okoli 12 do 15.000 ljudi se je bilo zbralo pri sv. Ivanu na krasno ozalšanem prostoru, kjer je stal lepo okinčan altar, na vsakej strani dva krasna paviljona za visoke povabljenе goste, pred altarjem pa 14 zastav raznih došlih društev. Desni paviljon bil je pripravljen za baronovko Depretisovo kumicnamestnico, in odlične gospé tržaške, med kterimi so se odlikovale v belo oblečene družice tržaške, v levem pa je bil c. namestnik baron Depretis in odlični gospodje, med kojimi so bili poslanci Burgstaller, Nabergoj, Nadišek, državni pravdnik Schrott, Klodič in dr. Po sv. maši ki jo je imel svetoivanski župnik, privezala je kumice-namestnica od najvišje gospe kumice cesarevne Štefanije podarjeni trak na zastavo, gospodičini Dejak in Mankoč pa trak tržaških Slovencev. Potem g. župnik blagoslovi zastavo med gromenjem topičev in zvonjenjem, in zabije v njo prvi žebelj, drugega pa zabije kumica-namestnica v imenu princesinje Štefanije in za njo c. namestnik, mestni župan in razna društva. Po govoru so družice venčale zastavo, ki so jo potem pozdravile zastave raznih društev. S tem je bila slavnost končana, in ko sta c. k. namestnik in baronica odšla, šla so društva z razvitimi zastavami v Politeama Rossetti, kjer so zastave shranili v veliki dvorani.

Zvečer je bila v Dreherjevi pivovarni veselica, ki se je po vsem redno vršila, ni najmanjšega motenja ni bilo čutiti, da si se je popred raznovrstno ugibovalo. Notranji prostori bili so vsi natlačeni, bilo jih je gotovo nad 2000 komadov navzočih. Da se je zunaj ograje radovednežev in radovednic vse trlo, skoraj ni treba opomniti, ker to se pri vsakih enakih priložnostih zgodi, a tukaj je bilo še posebno.

Vse točke programa so se vršile izborno dobro. Tamošnja vojaška in goriška veteranska godba svirali ste same narodne melodije, ktere je občinstvo z navdušenim odobravanjem spremljevalo. Zagrebački „Kolo“ peval je več pesni prav čvrsto, a navdušenost je na vrhunec vskipela, ko so Tržačanke, večidel hčerke slovenskih starišev v Trstu bivajočih in okoličanke spremljane z moškimi glasovi zapele:

„Jaz nisem Taljanka in tudi ne bom;
Jaz sem zvesta Slovenka in ljubim svoj dom.“

Kak vtis so te besede na navzoče napravile, se da težko dopovedati. Marsikteremu

je bilo viditi, kako so se mu solze vdirale po obrazu in čuli so se glasovi: „Kaj takega pa Trst še nikdar ni doživel“. V resnici pretresljiv in nepozabljiv ostane ta prizor. Gromoviti živijo in slava-klici so napolnili prostore in se kakor mogočni valovi razlivali proti morju. Pesem se je morala trikrat ponoviti in trajalo je nekaj časa, da se je poleglo ploskanje, kajti besede so prihajale iz src in so tudi segale v srca.

Telovadbe ljubljanskega „Sokola“ napravile so veliko strmenja in posamezni udje, kakor celo društvo, prejemale so dokaj priznanja in pohvalnega ploskanja. Kedaj bo še naš „Sokol“ ki se je komaj osnoval, slišali so se med okoliščani klici, „dosegel svojega ljubljanskega brata?“

Sklep veselici napravila je loterija, ki je precej smeja vzbudila, a ljudje so se bili že večinoma razšli, deloma zaradi pozne že ure, deloma pa zaradi slabe postrežbe in navadne brezobzirnosti laških natakarijev, ki so goste drli ali dreti nameravali in računali, kakor se jim je ravno dozdevalo.

Tudi za drugi dan na morju nameravana veselica je morala izostati, ker je manjkalo prave vredbe. Ogleдали smo si samo prelepi grad Miramare, arsenal in razstavo, a veselilo nas je, ko smo se prepričali, da ima Trst še toliko čvrstega — pravega slovenskega življa, dozdevalo se nam je, da jim manjka le prave organizacije.

Domače novice.

V Ljubljani, 30. septembra.

(O slovesni tridnevni) v cerkvi frančiškanski bodo pridige zjutraj in popoldne o petih; pridigovali pa bodo pred. gg. J. Rozman, dr. J. Gogola, J. Kobilca, J. Flis, dr. J. Marinko pa A. Kržič.

(Za god so nunske mu očetu mgn. Mih. Potočniku) v četrtek popoldne učenke notranjih šol napravile s petjem in igranjem jako prijazno čestitko. Voščile so jim srečo po nemški, slovenski in hrvaški. Igr. — nemška (Die neugierige Pauline) v enem, slovenska (Sveta Germans) v dveh djanjih ste se vzlasti poslednja zvrševali tako dobro, da so pričujoči sploh ginjeni pripoznavali, da je v samostanu dobro preskrbljeno tudi gledé slovenske učitve in nraštvene prave vzgoje.

(V bogoslovno semenišče) so dalje z gimnazije ljubljanske sprejeti v I. leto gg. Fr. Doléneec, Jan. Kunaver, Jan. Kačar, vsi trije iz Ljubljane, in Andr. Geiger iz Košane.

(Izvanredna seja mestnega odbora) je bila v četrtek 27. t. m.; pri kateri je poročal pravni odsek v dopisu kranjskega deželnega odbora zastran prodaje licealnega poslopja. Na dnevnem redu je bila tudi prošnja magistratnega paznika jetničarjev za povišanje nagrade. — Sklenilo se je, da ljubljansko mesto privoli v to, da dežela proda licealno poslopje slavnemu ministerstvu proti temu, da ostane mestu pravica, vzdržati še v tem poslopju ljudsko šolo. Zoper nasvet odseka so govorili: dr. Supan, Dežman in Dr. Schaffer. Dr. Supan je nasvetoval, naj se tirja samo deset let obstanka za ljudsko šolo v licealnem poslepju.

(Deželni zbor kranjski) je imel včeraj 9. sejo, pri kateri je za Tirolsko in Koroško, ki ste vsled povodnji trpele veliko škodo, dovolil 600 in 400 gl. podpore. Dolg razgovor je bil o peticiji ložnih posestnikov, da bi se jim dala pravica govoriti pri oddajanju glediša; reč ni bila dogovorna in se bo danes nadaljevala. Obširneje poročilo prihodnjič.

(K smrti na vislice) je bil 21. t. m. v Ljubljani obojen 66letni Jakob Ostanek iz Planine, ker je svojega 20letnega sina s sekuro ubil.

Razne reči.

— Spremembe v lavantinski škotiji: Č. g. Antoa Jazbec postane župnik in dekan v Mahrenbergu, č. g. Janez Eöheim župnik v Dolu; Zagorje je razpisano do 18. oktobra. Č. g. Gostenčnik v Rečici bil je od mrtuda zadet, pa mu je zopet bolje.

— Odlikovanje. Župan iz Vrše je dobil od cesarja zlati križ za zasluge, ker je zapri voznika, ki je bil Oberdanža z bombami pripeljal čez mejo.

— Društvo „Edinost“ v Trstu bode imelo v nedeljo 1. oktobra pri sv. Ivanu ob 10. uri dopoludne zahvalno sv. mašo v spomin 500letnice, odkar je Trst prišel pod habsburško krono.

— V Južnih Tirolih je utonilo, kolikor se dosihmal ve, 13 oseb. V vasi St. Christina je zemeljni plaz podsul hišo, hlev in v njem 8 krav in 6 volov in vso obitelj kmetovo, rešil se je samo gospodar.

— Kaj se je zgodilo 15. avgusta v Lurdu? Na Masabielskem skalovju je prekrasna cerkev, v kateri je 21 altarjev, in kjer gori ves dan več, kakor 200 sveč, med njim tudi take, ki imajo po 20 funtov. V znameniti Jami je prav prav veliko brgelj, ktere so ondi pustili ljudje, ki so ozdraveli po Jamski vodi. Ondi jih na stotine kleči po cele ure in poljubujejo skalovje, kjer se je prikazala „Mati Božja Bernardki.“ O velikem Šmarju je bilo ondi kakih 20.000 tujcev, in zgodil se je čudež. Neka žena, ki je bila bolna že 10 let, in o kateri so rekli zdravniki, da ne bo nikoli zdrava, bila je prinesena v cerkev. Pred sv. obhajilom je na enkrat začutila v sebi tako moč, da je vstala, šla k altarju, in da je celo tekla k Jami, da se je ondi zahvalila Materi Božji za ozdravljenje.

— Darila za konjerejce. V Kranji: (Dalje in konec.)

b) Za mlade breje kobile, katerih je bilo prignanih 15, so dobili darila: 1. Lorenc Okorn s Kokrice 5 cekinov. 2. Vincenc Jan s spodnjih Gorij 4 cekine. 3. Jakob Künar iz Nož 3 cekine. 4. Janez Cotelj iz Zgoš srebrno medaljo. 5. Janez Pretnar iz Nož srebrno medaljo.

c) Za žebice, katerih je bilo prignanih 27, so dobili darila: 1. Franc Jenko iz Podreč 2 cekina. 2. Marija Kuralt iz Mengša 2 cekina. 3. Franc Stroj iz Dvorske vasi 2 cekina. 4. Matija Slabič iz Jarš srebrno medaljo.

V Kranji so prignali posebno lepo raščeno žebico gospoda Alojzija Prašnikarja, ki pa, ker ni noriškega plemena, ni bila obdarovana. Žebičkov so na raznih postajah prignali več, od katerih bota 2 ali 3 ze žebce, kedar dorastejo.

Triletnih žebcev se je v Kranji pokazalo komisiji troje, od teh se bo na više mesto priporočil le eden za nakup.

Sploh se je komisija radostno prepričala, da se konjereja ni le po številu, marveč tudi po dobroti zboljšala, in to posebno na postaji v Šentjerneji, kjer je bilo lepih srednje težkih, in v Kranji, kjer je bilo veliko vrednih, močnih vozniških konj veliko število.

— Veliki komet. Zvezdarna na Dunaji je dobila zanimivo poročilo o kometu. V Aberdeenu (Irako) so videli v nedeljo in v

ponedeljek 17. in 18. t. m. zshodno od solca zvezdo repatico, zagledali so jo baje poprej uže s prostim očesom, tudi je lahko mogoče, da je to tista zvezda, katero je zagledal Cruls v Rio de Janeiro 11. t. m.; drugo poročilo iz Pariza pa pravi, da je to tisti komet, katerega je videl Thollon, pristav zvezdarne v Nici, o poldne 18. t. m. Ta je bil prav svetel in je bil le tri stopinje od solca.

Tržne cene v Ljubljani.

29. septembra.

Pšenica bešaška hektoliter 9 gl. 73 kr.; domača 8 gl. 25 kr. — reč 5 gl. 77 kr.; — ječmen 4 gl. 29 kr.; — oves 2 gl. 97 kr.; — ajda 5 gl. 61 kr.; — proso 5 gl. 28 kr.; — koroza 5 gl. 94 kr.

Javne dražbe.

2. okt. 1. eks. držb. pos. Luka Burja iz Vrha 1914 gl. Brdo. 3. eks. držb. pos. Jožefa Nučič iz Velicega Ločnika 6. Lašiče. 1. eks. držb. pos. Janeza Maru iz Gorenje vasi 3100 gl. Loka. 1. eks. držb. travnika Andreja Drmastija pri Rutečjem Karlovsko predmestje. Ljubljana. 1. eks. držb. pos. Janeza Urankar iz Gabrovnice 2190 gl. Brdu. 3. eks. držb. pos. Jere Danič (Kvas) iz Velesovega 4800 gl. Kranj. 1. eks. držb. pos. Seb. Selan iz Viča 350 gl. Ljubljana.

3. okt. 1. eks. držb. pos. Marjete Pfeifer iz Hrastnika 203 gl. Rače. 3. eks. držb. pos. Janeza Saje iz Spod. Straže 3045 gl. Rudolfovo. 2. eks. držb. pos. † Vincent. Kovačič 1020 gl. Spodnje Suhadole. Rudolfovo. 1. eks. držb. Mat. Natlačen Goče 2309 gl. 10 kr. Vipava. 1. eks. držb. pos. Alojzija Fabčič iz Podbrega. Vipava. 1. eks. držb. pos. Mihaela Stegu iz Poreč št. 14; 210 gl. 2. eks. držb. pos. Urše Lampe z Gornjega Oreška 645 gl. Krško.

Umrli so:

22. sept. Antonija Milavec, 31 let, pljučna jetika.
25. sept. Marija Babnik, 62 let, vnetje pljuč. Andrej Debevec, 52 let.
26. sept. Alojzij Šusteršič, 13 m. Terezija Kordiš, 49 let. Marija Omersa, 23 let, pljučna jetika.

V bolnišnici:

22. sept. Marija Komatar, 37 let, srčna napaka. Marija Prebil pljučna jetika.
23. sept. Janez Starman, pos. 45 let.
24. „ Anton Lubič, 2 let.
25. „ Mihael Rak, 20 let, tifus.

Einsladung zum Abonnement

Illustrirtes katholisches Familienblatt

unterhaltend und belehrend.

Jährlich 24 oder monatlich 2 Hefte in 4ter reich illustriert.

Preis per Heft nur 25 Pfg. = 15 Hkr.,

per Jahrgang Mk. 6. — = Kr. 7. 50.

Das prächtige Colorirten-Druck-Prämiat:

„Madonna“ nach G. G. G. G.

gegen Vorkaufung von nur

Mk. 1. 20 = Kr. 1. 50.

Verlag von Gebr. A. & N. Benziger

in Einsiedeln in der Schweiz.

Naročuje se in dobiva po
Katholiski bukvarni
v Ljubljani.